

Ключові слова: музична освіта, педагогічна діяльність, педагогічні принципи, педагогічний процес, М. В. Лисенко.

Summary. The research is dedicated to M.V. Lysenko's pedagogical activity. In the research was cover pedagogical principles of composer: the principle education of children and youth based on Ukrainian folk song, the principle acquaintance of students with piano by singing and pick up by ear to the instrument of their favorite melodies, the method of competition between students for the development of piano playing technique and the principle of comprehensive development. The composer's role in the formation of modern music education is defined.

Keywords: music education, pedagogical activity, pedagogical principles, pedagogical process, M. V. Lysenko.

Зоя Мацішина
(Україна)

МИСТЕЦЬКА ШКОЛА ОЛЕКСИ НОВАКІВСЬКОГО

Неможливо обійти увагою мистецьку школу О. Новаківського у Львові, що займає особливе місце у вихованні національної культури учнів і стала «кузнею молодих мистецьких кадрів та осередком спадкоємності художніх традицій від покоління до покоління» [1, с. 3-10]. Одним із засновників цієї школи був щедрий меценат та опікун, митрополит Андрей Шептицький. Обидві постаті належали до «грона» освічених людей Галичини першої третини ХХ ст., котрі усвідомлювали величезну потребу суспільства в існуванні національної художньої школи.

О. Новаківський заснував Мистецьку Школу 1923 р. в стінах своєї майстерні на засадах приватного навчального закладу, і функціонувала вона аж до його смерті у 1935 р. З початку свого існування школа була окремою структурною одиницею Українського Таємного Університету, що діяла нелегально у Львові у відповідь на примусову полонізацію шкільництва Галичини. У школі викладали прекрасні педагоги, талановиті знавці і майстри своєї справи, які отримали фахову освіту у провідних європейських університетах. Варто зазначити, що історію мистецтв упродовж двох років у школі читав митрополит А. Шептицький, який був добре обізнаний з історією європейської і світової культури. Один із учнів школи Антін Малюца згадував про нього: «Митрополит викладав цікаво і живо, з любов'ю та розумінням мистецтва, так що за кожним разом здавалося, що ось саме тут корінь мистецтва та ключ до розуміння сучасного і майбутнього» [1, с. 4].

О. Новаківський був оригінальною і сильною творчою натурою, чудовим педагогом, магнітом для учнівської молоді, яку заворожувала сила його живописного темпераменту, стихія його малярської мови, а також багата уява,

завжди звернена «до великих тем та образів, в яких митець прагнув синтезувати буття народу, його минуле і прийдешнє, його історичну героїку та суспільні сподівання» [1, с. 4-5]. Усім цим він ділився зі своїми учнями, багато часу приділяв лекціям рисунку (малюнку). На сьогодні відомі імена 91 особи учнів школи, серед яких прославлені в усьому світі художники, графіки, живописці, майстри сакрального мистецтва, а також майстри народної різьби по дереву і художники декоративно-ужиткового мистецтва.

У контексті нашого дослідження вважаємо за необхідне зацентувати увагу на тих учнях школи, які творили в галузі декоративно-прикладного мистецтва. Так, педагог В. Гуз (1904–1970 рр.) був одним із провідних майстрів гуцульської плоскорізьби, автором численних декоративно-ужиткових виробів у техніці різьби та інкрустації (тарілки, шкатулки тощо). Після Другої світової війни у Косівському училищі прикладного мистецтва він викладав різьбу по дереву та композицію. Його твори зберігаються в музеях Львова, Києва, Івано-Франківська. У своїй творчій та педагогічній практиці завжди відстоював національні традиції в народному ужитковому мистецтві Гуцульщини [1, с. 20].

Художник декоративно-прикладного мистецтва в техніці різьби по дереву С. Дричик (1903–1985 рр.) був членом Українського Мистецького Гуртка «Спокій», працював учителем ручної праці в середніх школах Львова. Йому належить барельєф «Богдан Хмельницький» (1954), а також численні роботи, експоновані у свій час на виставках у Львові [1, с. 22].

Скульптор, різьбяр А. Коверко (1893–1967 рр.) виконав різьбу вітваря та іконостасу в каплиці Св. Духа Греко-Католицької Богословської Академії у Львові, оформив графічно орган Гуртка Діячів Українського Мистецтва, а також є автором монументальних пам'ятників митрополитові А. Шептицькому у дворі Греко-католицької Духовної Академії у Львові. Був учасником численних виставок у Львові [1, с. 28].

Художник декоративно-прикладного мистецтва Кравчук (ім'я та роки життя невідомі) відомий лише з усних спогадів інших учнів школи О. Новаківського. Після навчання у Мистецькій Школі був художником-різьбярем у Косові [1, с. 35].

Художниця декоративно-прикладного мистецтва, педагог, критик М. Кромпець-Марачевська (1897–1960 рр.), член творчого молодіжного гуртка «Руб». Розпочала свою педагогічну діяльність як учитель рисунку та ручних робіт в Українській Жіночій Гімназії сс. Василянок. Одночасно викладала рисунок у приватній учительській жіночій семінарії та жіночій гуманістичній семінарії «Рідної Школи». Як художниця і педагог, стояла на засадах національних традицій у сучасному побуті, на зразках народного мистецтва проектувала модерні українські строї, взуття та речі домашнього вжитку (серветки, килими тощо), популяризуючи їх у жіночому журналі «Нова хата» [1, с. 36].

Ще одна талановита учениця школи О. Новаківського І. Нижник-Винників (1912–1993 рр.) – живописець, майстер декоративно-прикладного мистецтва, вчитель рисунку. Вона активно працювала у сфері художньої кераміки,

художнього килимарства (нашивна аплікативна техніка), гобелену, де поєднувала традиції українського мистецтва із модерними здобутками Заходу. Її твори з великим успіхом експонувались на численних виставках і галереях у Парижі та донині зберігаються у приватних колекціях України, Німеччини, Швейцарії, Бельгії, Голландії, Канади [1, с. 46].

Е. Охримович-Голубовська (1903–1994 рр.) теж належить до когорти художників декоративно-прикладного мистецтва. Працювала рисувальницею в Національному музеї у Львові, анонімно співпрацювала з редакцією жіночого журналу «Нова хата», малюючи для нього модні проекти одягу та вишиваних речей домашнього обладнання (обрусів, серветок, подушок, рушників тощо) в українському національному стилі [1, с. 48]. Про співпрацю педагогів та учнів школи говорить її літопис. Цінуючи кожного учня, вели аннали школи у світлинах (рис.1, 2, 3).

Отже, тільки з цього невеликого переліку учнів Школи О. Новаківського можна зробити висновок про те, що вона свого часу була важливим чинником у культурному житті Галичини. Останнім часом колишні учні, котрі жили і працювали в різних країнах світу, заповідають і передають свій творчий спадок в Україну, до Львова, міста своєї юності і перших творчих проектів.

Рис. 1. Мистецька школа Олекси Новаківського у Львові
[Біографічний словник учнів]

Рис. 2. Мистецька школа Олекси Новаківського у Львові
[Біографічний словник учнів]

Рис. 3. Мистецька школа Олекси Новаківського у Львові
[Біографічний словник учнів]

ЛІТЕРАТУРА

1. Гургула І. Н. Народне мистецтво західних областей України. Київ: Мистецтво, 1966. 77 с.
2. Нагачевська З. І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому русі Західної України, друга половина XIX ст. – 1939 р.: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Третяк І. Я., 2007. 764 с.
3. Пеленський Є. Шкільний музей // Сучасне українське середнє й високе шкільництво в Галичині й на Волині. 196. Ч. 2. С. 1.

Резюме. З метою вшанування культурно-просвітницької традиції краю, простежено особливості виховання національної культури учнів у мистецькій школі Олекси Новаківського; зацентрована увага на випускниках школи, які творили в галузі декоративно-прикладного мистецтва; висвітлена їх роль у культурному житті Галичини першої половини XX століття.

Ключові слова: мистецька школа, національне виховання, учень, етнічні традиції, модерні здобутки, декоративно-прикладне мистецтво.

Summary. Theses trace the peculiarities of upbringing the national culture of students. Concentrated attention is paid to the students of the school who worked in the field of decorative arts in this period.

Key words: art school, national education, school, pupil, ethnic traditions, modern achievements, decorative and applied art.

Андрій Гордаш
(Україна)

РОЛЬ ТВОРЧОЇ САМОСТІЙНОСТІ У ФОРМУВАННІ ОСНОВ ХУДОЖНЬОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Здавна поняття творчості позначало саме художню діяльність. І, здавалося б, кому як не художнику-педагогу слід активно реалізувати свій творчий потенціал. Але лише незначна кількість випускників факультетів мистецтв вищих закладів освіти стає на шлях досягнення вершин художньої майстерності. Це зумовлено тим, що у процесі їхньої професійної підготовки недостатньо уваги приділяється формуванню вмінь самостійної творчої діяльності. І, як наслідок, ще на етапі навчання, мало хто зі студентів здатен майстерно виконати художні твори через побоювання репрезентувати себе як митця.

Окреслена проблема, на наше переконання, впливає із самої форми організації мистецької освіти, що переважно спрямована на строгу академічну студію, де спостерігається вияв пасивності власної художньої творчості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. На противагу цьому художньо-дидактичний процес має стати безальтернативним засобом формування творчого